

6) בבתי יבא, 3) [נא] אם היו כלי, 4) בבתי ליתא תיבות, שהוא מוכר תבואה, וכן נראה יש דאיכ הוי שקר גמור. דקיס, 5) בבתי רבי יהודה, 6) פסחים ק"ז: ע"ש, 7) וקושין לנ"ג, 8) בבתי ורי"ף ליתא תיבת רע, ורבי מרשא"א בח"א ותוס' מגילה כו: ד"ה ולא כתיב, 9) לכאורה צ"ל לו, רש"י, 10) (עדות פ"ב מ"א), פ"ה מכלי ליה,

תורה אור השלם

1. וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמת כב כ
2. ולא תנו איש את עמיתו וקראת מאלהיך כי אני יי אלהיכם: ויקרא בה זי
3. ובי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תנו איש את אחיו: ויקרא בה זי
4. הלא יראתך בסלתך תקטרך ותם דרביך: וכן נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נבחרו: אי"ב ד ר 1

הנהגות הב"ח

6) תוס' ד"ה הלא ופי' דל"ל שכן לאכרסה הלא: 5) ד"ה מן ופי' נדונו לעולם כגון המלני: 4) בא"ד כדתנן אפי"ש שיש צדו:

מוסף רש"י

אף לא יתלה עיני על המקח בשעת שאין לו דמים. לקנות המקח מנאכל מפקדו מנאכל מקדו זה: וכל דבר המסור לנכ"ל של אדם נאמר בו הוי ירא מן היודע מחשבות אדם לטובה אם לרעה: הכל ס"ד. ופי' הכל יורדין: ה"ג על פסוקיך לגיהנם עולין: דדש צ"ה. כבר הורגל בכך שמכניס אותו כן ואין פניו מלצלנות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: וצ"ל

מוסף תוספות

- א. בסלתך. מוס' ה"א"ש.
- ב. ולכתם אמרת מבטחי. מוס' ה"א"ש. ג. ובת עכשיו מבטחו. מוס' ה"א"ש. ד. וירצה לקנות בזה לחם. ר"פ. ה. יוטר, היינו. ר"פ. ו. כלה. מוס' ה"א"ש. ז. משום. מוס' ה"א"ש. ח. כולי האי. מוס' ה"א"ש. ט. לפי שאינו מכירו. מוס' ה"א"ש. י. וגדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד [ומא פ.]. שאמר עד ה' אלוקי. מוס' ה"א"ש.

איפכא מסתברא. כל הדברים נראין הפך דשאינו חייב צאתו מן הגזרה דה' יניחו טפי משחייב צאתו מן הגזרה ולפוטרו זשל הדיוט כן היה לו לומר קדשים שחייב צאתו מן הגזרה ופוטרו זשל הדיוט וכחש שאינו חייב צאתו מן הגזרה חייב קורא זכן זכח צאתו מן הגזרה ועוד דהדיוט הוה ליה לחייבו טפי דהא שומרי הקדשות פטורין מן השבועה ומכל גזל על דה: איסמיי. אסיר משנה זו מגירסתי: הוי קאמר נו. האי שאני קורא זכן זכח וכתש לא משמע זכח וכתש ולא צעמימו ולחייבויה משום שהן של הקדש אלא הכי קאמר קדשים שחייב צאתו מן הגזרה חייב קרבן שבועה לפי שהן של עמימו ואם צאת לפוטרו לפי שהן של הקדש להכי אהא זכח וכתש לרבינו ר' אהא אף אם יש זכח לז גזרה: ושאינו חייב צאתו מן הגזרה חייב קורא זכן זכח ועוד וכתש והכא לכתש עמימו ואימעט מצעמימו וכתש: לזווג. מי שיש לו שור יפה לחרישה מחזור על אחר שכמותו ללמדו עמו צעול שהמלמד שור חלש עם הצבא מקלקל את הצבא וכן מרגלית נאה (עם חזרתה) למלאות עם חזרתה צובזב מן הימדיים: חשיבי ליה. ומצינו לו זיווג: ועד כמה. לא הוי אונאה: כדי דמיסה. כפליים: חטיוס. מגן: נמלמסה. כמון המלממה: שהרי ידבר המסור לנכ"ל ולפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך. האי שהרי ליתן טעם למה נאמר בו יראה נקט ליה והכי קאמר שהרי כל הדברים הללו אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא לנכ"ל של עושה הוא יודע אם לעקל אם לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשיתי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לו תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות מקו זה: וכל דבר המסור לנכ"ל של אדם נאמר בו הוי ירא מן היודע מחשבות אדם לטובה אם לרעה: הכל ס"ד. ופי' הכל יורדין: ה"ג על פסוקיך לגיהנם עולין: דדש צ"ה. כבר הורגל בכך שמכניס אותו כן ואין פניו מלצלנות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: וצ"ל

הנהגות הב"ח

6) תוס' ד"ה הלא ופי' דל"ל שכן לאכרסה הלא: 5) ד"ה מן ופי' נדונו לעולם כגון המלני: 4) בא"ד כדתנן אפי"ש שיש צדו:

מוסף רש"י

אף לא יתלה עיני על המקח בשעת שאין לו דמים. לקנות המקח מנאכל מפקדו מנאכל מקדו זה: וכל דבר המסור לנכ"ל של אדם נאמר בו הוי ירא מן היודע מחשבות אדם לטובה אם לרעה: הכל ס"ד. ופי' הכל יורדין: ה"ג על פסוקיך לגיהנם עולין: דדש צ"ה. כבר הורגל בכך שמכניס אותו כן ואין פניו מלצלנות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: וצ"ל

מוסף תוספות

- א. בסלתך. מוס' ה"א"ש.
- ב. ולכתם אמרת מבטחי. מוס' ה"א"ש. ג. ובת עכשיו מבטחו. מוס' ה"א"ש. ד. וירצה לקנות בזה לחם. ר"פ. ה. יוטר, היינו. ר"פ. ו. כלה. מוס' ה"א"ש. ז. משום. מוס' ה"א"ש. ח. כולי האי. מוס' ה"א"ש. ט. לפי שאינו מכירו. מוס' ה"א"ש. י. וגדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד [ומא פ.]. שאמר עד ה' אלוקי. מוס' ה"א"ש.

הא מה אני מקיים לא תונו באונאת דברים. כלל היכא דליכא למדרש דרשין ולא מוקמינן צלחו ימרי: אם הוא בן גרים בו. היינו זו אף זו דלפילו מעשה אצותו אין לו להוכיח: הלא יראתך כבדתך. פירוש א' לזון צעמון כמו שמת' והכ כסל"ב (אויב לא) וכמו אשר יקוט כסלו וגו' (ס פס) כלומר היה לך לירא מהקב"ה וזה היה צעמון ומוס דרכך היא תקומך וזכר נא מי הוא נקי ואבד אם היית נקי לא היית אובד וסוף פרק המנאקין (מנהגין ד' פט): יש לפרש כמו כן לזון צעמון ולא לזון סכלות דל"ל (א) לצרחהם הלא יראתך כסלתי כלומר מה שאתה ירא מהקב"ה היה לך להיות צעמון והכי אהא אהא מפקד דבזכר שאתה שומע צנן: זח בגופו וזה בממונו. והא דלמרי פרק הגזל בתרא (ב"ק ד' קיט). הגזל לחצירו שזה פירוטו כאלו גזל שמתו היינו משום דפעמיס רעז כגזל ואין לו צננה לקנות אצל יש הרבה בני אדם שאינם חסרים כל כך: דאזי"ל סומקא ואתי חיורא. ומה שמלמדי צתמילא לפי שהדמים מתאספין לצרוח: חוין מג' שיוורדין ואין עולין. אין לפרש דלזין עולין לעולם דהא אמרינן צעמון דהא על אשת איש יש לו חלק לעולם דהא אלא ה"פ כל היורדין עולין מיד ואין אור של גיהנם שולט זכן כדלמרינן צפרק עושין פסין (ערוצין ד' עט) ק"ו ממוצח הוזה צפרק בתרא דחגיגה (ד' כו). עבד ק"ו מסלמנדרא חון מג' דלזין עולין מיד אצל יש מהס דעולין לעולם (ס) המלביץ פני חצירו צדיקס דלמר צעמון אין לו חלק לעולם דהא ויש שעולין לאחר י"ב חדש כגון דהא על אשת איש דמשפט רשעי ישראל צדיקס י"ב חדש (ס) אי נמי מלביץ נמי נהי דלזין לו חלק לעולם דהא אינס דעולין יותא מ"ב חדש אלא לאחר י"ב חדש לא חוין ולא דעולין ושוריס צלל טובה וצלל רעה ויחא השתא דלא חשיב מניס ואפיקוקוסים שאותם דעולין לדורי דורות כדלמר צ"ק דר"ה (ד' ח). וס ד"ה י"י דגיהנם כלה וסס אינס כליל ומינה זימנה דלא חשיב פושעי ישראל צדוקס כגון קרקפתא דלא מנח תפילין דלמרינן צ"ה (סס) שיורדין ועולין זכח י"ב חדש ואח"כ גופי ונשמנת נפרשת ונעשים אפר מתח כפות רגליהם ס' דליקיס ונראה דלא ראה למנות אותם ששנייס צדיקתא דלא היה משמענו שוס חדש והא דחשיב מלביץ אש"ג דמתא ליה צנמ' אבות (פ"ג מ"א) אגז מכנה נקט ליה ומכנה אלתריך לאשמעינן אש"ג דדש זכה צעמימו והא דלא חשיב דהא על הכותית דלמר צעמון פסין (ערוצין ד' יט). וס ד"ה צד' דלא מסיק ליה אכרסה אצינו דלמנעכה עולמיתא ולא מנעקל ליה דלא חשיב אלא הוי דבשציל בעצרה זו לצדה אין עוליס (א) כדתינא אש"פ שיש צדו אחרות שראוי צדיקס לירד לגיהנם עשה תשובה דמטובה מועלת לכל

רבינו הנהגות

וקיים לו הן דאבי עד כדי השקה בין לר' יהודי בין לר' יהודי בן בתרי, אתרויהו אלא אמרי עד כדי דמחן וכן הלכה. אמרו לו, לא אמרו הלכה להם אונאה אלא אילו בלבו ששנו במשנה, התקנות והעבדים והשטרות וההקדשות. מהרוצין סוגין דשמעתי דרביק לפרושי טעמי דר' יהודי ש"מ ההילכת כותיה. והא דר' יהודי בן בתרי נמי, בדר' יהודי דמתי שייכא דאזיל בתר אופרן דעת'. והוי כוליה בלוקא אבל במכור יש לו אונאה. אי"י יוחנן משו רשב"י, גדולה התנא דברים מאונאת פסון. שאונאת דברי צער הגוף, ועוד, מוטן ניתן להשבון אבל אונאת דברים לא ניתנה להשבון, שאנפי"ה דברים מאונאת פסון. מה שהיה היה. דאזיל סומקא ואתי חיורא, פי' כיון שמקפידו מת הדם שבלבו ולפי' הולך האדמימות מעל פניו, כי הדם הוא המאדים את הפנים, וכיון שנתק מלביצין הפנים כגון גרון המת.

הנהגות הב"ח

6) תוס' ד"ה הלא ופי' דל"ל שכן לאכרסה הלא: 5) ד"ה מן ופי' נדונו לעולם כגון המלני: 4) בא"ד כדתנן אפי"ש שיש צדו:

מוסף רש"י

אף לא יתלה עיני על המקח בשעת שאין לו דמים. לקנות המקח מנאכל מפקדו מנאכל מקדו זה: וכל דבר המסור לנכ"ל של אדם נאמר בו הוי ירא מן היודע מחשבות אדם לטובה אם לרעה: הכל ס"ד. ופי' הכל יורדין: ה"ג על פסוקיך לגיהנם עולין: דדש צ"ה. כבר הורגל בכך שמכניס אותו כן ואין פניו מלצלנות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: וצ"ל

מוסף תוספות

- א. בסלתך. מוס' ה"א"ש.
- ב. ולכתם אמרת מבטחי. מוס' ה"א"ש. ג. ובת עכשיו מבטחו. מוס' ה"א"ש. ד. וירצה לקנות בזה לחם. ר"פ. ה. יוטר, היינו. ר"פ. ו. כלה. מוס' ה"א"ש. ז. משום. מוס' ה"א"ש. ח. כולי האי. מוס' ה"א"ש. ט. לפי שאינו מכירו. מוס' ה"א"ש. י. וגדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד [ומא פ.]. שאמר עד ה' אלוקי. מוס' ה"א"ש.

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

קפב א מ"י פ"א מה' אסורי ביאה ה' ו סמנ לאחין קנ: ב ומ"י פ"י מה' ידות הל' מ ופ"ג מה' מל' שפחה הל' יד טושי"ע ח"מ סמון מכ ספיק לטן: קפג ג טושי"ע ח"מ סי' כמ ספיק א כהנ"ס: קפד ד מ"י פט"ו מה' אבות הלכה יט סמנ לאחין קנב טושי"ע ח"מ סי' כמ ספיק ג: קפה ה מ"י פ"ד מה' מכה הלכה יח סמנ שס טושי"ע שס ספיק ה: קפו ו מ"י פט"ו מה' אבות הלכה י: קפז ז מ"י פט"ו מה' גלס הלכה ה:

תורה אור השלם

- ובצלעני שמוחו ונאספו נאספו עלי יבא ולא ידעתי קרעו ולא דמו: תהלים לה טו
- הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרהר ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והטשה אלה: בראשית לה כ
- ולא תנו את אשת עמיתו וראת מאליהן כי אני יא אליהם: ויקרא כה יז
- גם כי אונק ואשוע שותם תפלת: איכה ג ח
- שמעה תפלת יי וישועתי האויב אל דמעתך אל תורש בי גר אנכי עמך תושב בכל אבותי: תהלים טז י
- קר לא יהיה באחאב אשר התמבר לעשות דרע בעיני יי אשר הסתה אתו אונקב אשתו: מלכים א כא כ
- כה הראני והפה ארני נצב על יצומת ארץ וקבדו אנכי: עמוס ו ז
- בקהקיר ביר מיתמה בן הקהר רעתה חקס ויש ישמע בה על פני תמיד ח"י ומכזה: ירמיהו ו ז
- העם המכביעים אותי חקס על פני תמיד ובהים בגנות ומקטרים על הלבנים: ישעיהו סג ג
- העם גבולך שלום תהלים כד: ח
- היה אים ורע ישראל ויגלה מדון ועמלק ויבני קדם ועילו עליו: שופטים ג
- ותנו ויחזקו וישחיתו את יבול הארץ עד בואך ענה ולא ישאירו מרחק בשראל וישך ושוך ויחזקו: שופטים ו ז
- ויגל ישראל מאד מפני מדון ועמלק בני ישראל אל יי: שופטים ו ז
- ולאברך הדיב בעבורך ויהי לו צאן וקבך ויחזקו ויבדו וישפחו ואתנת וגמלים: בראשית יב טו

מוסף תוספות

- אם לא יבא בסוף המלחמה: מ"ס ניעו עה.
- לדינא דמה הן באותן הימים משמע דקאי אמאי דאיירי לעיל: מ"ס ניעו עה: ג. כ"ב. מ"ס ניעו עה: ד. כלומר מהיום דקאמר היינו מחיים: מ"ס ניעו עה: ה. שעה אחת

נחה לו לאדם שיבא על ספק אשת איש בו' נקט הכי משום דבת שבע ספק אשת איש הויה ופי' בקונטרס משום דכל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם יגרשנה ולא תזיקק ליבס וכל אותם הימים היא ספק מגורשת יק' לר"ח דל"כ אין זו כל היוצא אלל דוקא איש להם אחין ואין להם בניס מיהו בקונטרס לאו דוקא נקט יבס אלל שלל מתעבן^א ועוד קשה לר"ח דל"כ דמסכת שבת (ד' ו. טו) וס' ד"ה געט כל האומר דוד חטא אינו אלל טועה אמאי והא חזר אוריה מן המלחמה אח"כ ומיהו יש לדמות שהיו מתנין אם לא ימזור צדק המלחמה ועוד קשה דמניא צפ' מי שאלחו (גיטין דף עב. וס' ד"ה אמר) כהן היא צלות הימים רבי יהודה אומר הכי היא כאשת איש לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי חטא דוד דלינה מגורשת ודאי כ"כ דהתם צלל אמר מעכשיו דמוק לה גמורה צלומר מעת קודם צעולס כלומר שעה אחת שלום שמימי ובמלחמת [צית] דוד היו כותבים מהיום הא קמני צהדיס בתוספתא^א מהיום אם מימי הימים שצנימס רבי יהודה אומר הכי כאשת איש ומתמי דמי שאלחו (ספ' נני מוכי דל"כ מהיום דלעיל מיניה קאי^ב והא דל"כ דל"כ צלומר מעת שמי צעולס מפ' ר"ח ד"ה דפירושו נעשה כלומר מעת שהוא צעולס^ג משום כיון דל"כ אמר אם מימי מתחיל לרחק הגרושין כמו שיוכל ואינו רוצה שמתגרש עד סמוך למיתמו והא דקאמר מהיום להראות שהוא רוצה שימלו גרושין^ד (ומהיום) ומפ' ר"ח דמלחמת בית דוד היו מגרשין לגמרי צלל שום תנאי אלא היו עושין להצד צנענה כדי שלא יהו קופלין על נשותיהן לנושאין^ה לכן קרו להו ספק אשת איש ולכל הפי' קשה דלפילו כל על אשת איש ודאי טוב ממלצין מדקאמר ויד דהא על אשת איש מיתמו בתוך יום או חלק לעולם הלא צלל מלצין כו':

ו'א עוד א"א בשעה שעוסקין בנעשים ואהלות. כלומר לא מציעא צענה שהס צעולס א' אלל אפי' עוסקים בהלכות שמורות וגם אין עניינס לאשת איש ויש ספרים דגרסי צענה שעוסקין בצרעם מיתום צ"ד^א: **דבתיב** היא מוצת. צלל אל"ף כמו (איכה ד) ויכלת אש צלון שהיתה קרובה לאש כזר ולא שלחה לו אלל כזמו אלל לא היה מודה לא היתה מפרסמתו: **וא"ר** דמעתא א' תחרש. אינו אומר שמה אל תחרש כלומר צעולס אני שלא תחרש דשערי דמעות לא נעולפי: **התב** חוליות ונתן חול בין חוליא **א'חוליא**. אס לא היה חול צנימס היה מודה רבי אליעזר^ב דכלי חסוד הוא שהטפלה קציב לתנור מחצרת החוליות ומעמידתן זו אלל זו ומשום דנתן חול צנימס להפריד החוליות זו מן מטהר ר"א והכי נתן צמסכת כלים (פקד ה משה ח) חסכו' לרובו פחות פחות מאלרענה טפסוס טהור מרחו צניטו טמא אשת מסיקתו לפחות צו סופגנים הרחיק את הטפלה ונתן חול או לרוב צנימס זה אמרו הגדה^ב והטמא והטהרה אופות צו והוא טהור קמני חול דומיא דלרוב שהוא יבס^א:

וצלעני. צעולס אשתי זו שמתחלה חטאתי זה כמו (בראשית ג) ויבן את הצלע: שמהו ונאספו קרעו ולא דמו. אס קרעונו לא מלאו דס: **י** כדרש רבא. טענה מעשה של דוד ונת שבע משלסה וספק אשת איש היא שהיוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו מעכשיו ולא תזיקק ליבס וכל אותן הימים היא ספק מגורשת אס מת מגורשת מתחילה ואס לא ממ לא תגרשה: היא מוצאת והיא שלחה. אע"פ שהיו מוצאין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נעלמי אלל שלחה לו למי שלחה לו אנכי הרה ואס יהודה הוא מעלמנו יהודה: **עמסו**. עס צללס: **אונאס** צלומר צללס לנערה: **אונאס** קרובה. לכה. פורענות אונאסה ממחר לכה: **שמע** ספלי. אין לשנותו מלשון קשה שמבקש מאת הקצ"ה ששמע תפלמו אלל אל מרש יא לשנותו מלשון קשה ולומר צו אני צוטס שאין לרעך לשמוק ולא להחריש. אל תחרש אל תעשה אל תתן משמשין לשון צקשה ומשמין לשון עמיד כגון (מהלס קסא) אל ימן למוט הרי לשון צקשה ויאמר עקב לא תתן לי ממונה (בראשית ל) הוא לשון עמיד: רק לא היה כחאלב סיפיה דקרא אשר הסמה אותו איצול אשמו: **אספד** גולא. אשמן קטנה כסוף עמךך ושמע דבריה: **כל העורים**. של תפלה נעולס: **חון מעשיר** אונאס. הועק על אונאס דברים אין השער נעולס צנינו: **הל ע"י שליח**. נפרעס על כל עבירות ע"י שליח: **ויבדו** לא מסרה לשליח: **פגוד**. מחייה צנין שכינה ללכא מן המוסר אלל תמיד רוחה אוחס עד שיפרע: **ויבדו** אונק. משמע שהיא תמיד אללו ומשמע זה: **על פני** לפני ואין מחייה צניו לנין **העבירה**: אימתי גולך שלום. כשחלז חסיד יציען הקצ"ה: **מכדא**. כד שנותנס צו שעורים: **נקיס ואסי סגרא**. התגר מקשקש וצא. ואני שמעתי כד מקשקש מדך כלי יקיס צשמע צו קול הצרה כשמקשקשין עליו: **ויגל ישראל** לעיל מיניה כמיס וימנו עליהם ושימנו את יבול הארץ: **אוקימו ושיינו**. כדצו נשומיכס: **מחווה**. עיר שהיה רבא דר צמוכה כך שמה: **חסכו חוליות**. תנור העשוי חוליות^א מנרפס כצכשן כדך כלי חרס ואח"כ כרף החוליות ונתן חול צין חוליא לחוליא: **ר"א מטרה**. שאין זה כלי חרס אלל ס צנין כעין כלי גללים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה: **וחכמים מטמאין**. דלולי צמר חוליות. שאר תורים שלהס היו חוליות ורחבו. ונתן חול בין כל חוליא וחוליא. ואלו לא נתן בין חוליא לחוליא היה טמא לפי שהוכרד הוא מדבק כל חוליא לישל מטה ממנה, ואס חוסק טמא. אבל החול שחר בניה: אינו מניחו להדבק, ומ"ה ר' אליעזר מטהר. וחכמים סביב אפי"כ הוא נדבק יפה, והחול נכנס בתוך הטהר בתוך החוליא ונדבקות זו בזו, ומ"ה מטמאין.

- ס נהדרין ק. ע"ה, (אמר כ"ה).
- צברות מג: סוטה יז.
- ממונות סן: נכנס"י רב.
- זוטרה"א, ה' יבא הונא, תניא.
- יבא (שבעות ג).
- בצרכות לב: צבר"י, דלמנ. ופ"ל מחרס.
- ש"י, (א) ופ"ל אמר.
- יבא אמר ר'.
- כלל פ"ה מ"י צרכות יט. ערות פ"ו מ"י.
- ד"ה כדרש לפני ד"ה וצבר"י, (א) ופ"ל.
- הלפסין וכן הוא דפרי" ופי' רש"י, (א) ד"ה אקריד אחר ד"ה מחווא, בראש כלבים מצטט א שר"י, חוליות חוליות ומצדן, (א) היתה בנין ליתא בר"פ וירוש"א ונראה כמיותר. אילת השחר ע"ש, (א) פ"ה דניטין ע"ש, (א) ונמסכת מחיים, (א) ונמסכת סנהדרין ק. ג' להדיא צענה שעוסקין ד"ר מיתום צ"ד, (א) ופי' מ"ס צ"ד, (א) ופי' מ"ס צ"ד: כ"כ ד"ה אגל.

הגהות הב"ח

(א) הוסי' ר"ח חסכו וכו' הגדה והטמאה כלי ומיתם והטמאה ממק:

גליון הש"ס

גם יוש לו חלק לעה"ב עין סוטה דף ע"ב מ"ס ד"ה היה תלונט:

מוסף רש"י

אל דמעתא אל תחרש. מלל כמיס אל דמעתא מלחה. שמע מינה נלחית היא לפני ואין צנין להטפול אלל שמתקבל לפני (ברכות ג). התבו חוליות. תנור של חס שהו עשו כלי ומטלול ותמלל צנימו מן הטע ומלרפס כצכשן כשאר קדירות ואס נעמה הרכיז הכסוד מליה ואס נתנו צעין וס חסכו סביב סביב כחוליות ועולות חזרו וחזרו טעט על חול צין חוליא רבי חלעזר רבי מטהר. עולמית. שאני עת כלל חס שלל מקשקש כצכשן, וחכמים מעלמס (ברכות י"ט).

רבינו חננאל

הוא פאט אלל ארץ, כמו רצת אש. שכלה היתה האש ולא שבה לו אלל ברזו, ואם לא היה מודה לה לא היתה מפרסמתו. [תנר שחיתבו חוליות נתן חול בין חוליא לחוליא] חוליות ורחבו. ונתן חול בין כל חוליא וחוליא. ואלו לא נתן בין חוליא לחוליא היה טמא לפי שהוכרד הוא מדבק כל חוליא לישל מטה ממנה, ואס חוסק טמא. אבל החול שחר בניה: אינו מניחו להדבק, ומ"ה ר' אליעזר מטהר. וחכמים סביב אפי"כ הוא נדבק יפה, והחול נכנס בתוך הטהר בתוך החוליא ונדבקות זו בזו, ומ"ה מטמאין.

סמך למיתו. וניטין עה: ע"י מ"ס ממונות ט: א"ך שמיש צני רש"י. ו. וכשהיה חזרו מן המלחמה היה כנסה, והא דאמר וכו' מוטב שיבעול ספק אשת איש ולא ילבין פני חבירו ברבים וכו' לפי שגרשה בצניעא אלא היה ידוע לעולם אם היא מגורשת אם לא. מ"ס ניעו עה. ו. או בשעה שהם עוסקים בד' מיתות ב"ד. מיתום ליעז"ה. ו. כמו שאמר שמעה תפלתו וישועתי האוניה. מ"ס הל"ש. ט. דטמא. מ"ס הל"ש. ח. חוליות. מ"ס הל"ש. א. ואינו כמו טיט לחברו להיות אחד, וכן פ"ה. מ"ס הל"ש.

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

ס.

עין משפט
נר מצוה

קצא א מ"י פ"ח מהל' מרכה ה"א ס"ג לאוין קע טושי"ע ח"מ ס"י רכח ספיק י"א:
 קצב ב מ"י שם הל' ח טושי"ע שם ספיק טו:
 קצג ג מ"י שם הל' ו טושי"ע שם ספיק י"ב:
 קצד ד מ"י שם טושי"ע שם ספיק י"ג:
 קצה ה מ"י שם הל' ז טושי"ע שם ספיק טו:
 קצו ו מ"י שם הל' ה טושי"ע שם ספיק י"ד:
 קצז ז מ"י שם הל' ח טושי"ע שם ספיק טו:
 קצח ח מ"י שם טושי"ע שם ספיק טו:
 קצט ט מ"י שם טושי"ע שם ספיק טו:
 קצכ י טושי"ע שם ספיק י"ג:
 [כ] מ"י שם הל' ו:
 ר ל מ מ"י שם הל' ד טושי"ע שם ספיק י"ח:
 רא נ מ"י שם טושי"ע שם ספיק י"ח:
 רב ע מ"י שם הל' ב טושי"ע שם ספיק טו:

לעזי רש"י
פרו"ש. שופ"ט.

מוסף תוספות

א. דרשות ערפי טפי רע"ב"א. ב. ולא רבה, והיינו דקאמר מוגזא דרדי מידע דיעי. מוס' ה"ל"ש. ג. לרבא. מוס' ה"ל"ש. ד. דהיינו שלישי מנהדרין. מוס' שם טו.
 ה. האוהבין אין חזק אין מוהנין אלא על חד תרין. מוס' שם טו. אבל מוגזא דרבא על חד תלתא הואי ומשונה משל סתם בני אדם כדפרישית. מוס' ה"ל"ש. ו. משום דליכא לאוקמי לקרא בסתם מוגזא דהו רביעי. דרביעי ולא יפחות את השעור והכ"א יזכור לטוב לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים ימתירין ומודים שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים: ג' מ"י טעמייהו דרבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמגוזי ואת פליג שישקי: ולא יפחות את השעור והכ"א זכור לטוב וכו': מ"י טעמו

ואין צ"ל חדשים בישינים. משום א' דאמר צ"ל המוכר את הספינה וכל מיילי עתיקי מעלו צ"ל מתמרי שיכרף ירסנא: [מ"א] אב"ל נותן לו שמריו דקמודע ליה. דס"ד דאפ"ה אסור של ירמה צו אחרים: רבא אייתו ליה חמרא. רבא גרסינן דלאשכחן שיהיה מוגזא משונה כדאמרין צנדרים (דף נה.) וצכילד מעברין (ערוזין דף נד.) דמיא האי מוגזא למוגזא דרבא צריה דרב יוסף צ"ל (ח"א) והשתא ניחא הא דאמר רבא צפרק המוגזא יין (שם דף עו. וע"ה ד"ה דאמר) כל חמרא ללא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא וצפרק אחד דיני ממונות (פנהדרין ל.) אמרין אל יחסר המוגזא שאלו הולכין מהם ללחא א"י שם כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יולאים ואלו לאו אין יולאים משמע דמוגזא על חד מרי דקרא לאיירין צמוגת סתם צני אדם ומהו קשה למשמע הסם דס"ל לרבא דעיקר מוגזא ק"ל דינה דמוקי ממני דכמוג צ"ל חלקים מים ואחד יין ציין השרוי דוקא דרפי ונראה דרבא מוקי מוגזא דקרא לאל יחסר המוגזא ציין השרוי ורוב מנחם מוני פירש דאל יחסר המוגזא שאלו יחסרו צ"ל מסנהדרי גדולה דמוג צנימ' נ' אצל אס יחסר מ"ט יסארו כ"ב ואין צ"ד שקול מוספין עליהם אחד הרי כ"ג ומהו צירושלמי משמע דאיירי צמוגת יין ממש:

הדרן עלך הזהב

סיפא לא ימכרו בחנות אלא א"כ מודיעו ולא לתגר אע"פ שמודיעו מכלל דרישא אע"פ דלא מודע ליה אמר רב יהודה ה"ה ק אין מערבין שמרים של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש אבל נותן לו את שמריו תניא נמי רבי יהודה אומר השופה יין לחבירו ה"ו לא יערב של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש אבל מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום: מי שנתערב מים בינו ה"ו לא ימכרו בחנות אלא א"כ מודיעו וכו': רבא אייתו ליה חמרא מחנותא מוגזא טעמיה לא הוה בסים שדריה לחנותא א"ל אביי והא אנן תנן ולא לתגר אע"פ שהודיעו א"ל מוגזא דידי מידע ידיע וכי תימא דטפי ומחיליה ומזבין ליה א"כ אין לדבר סוף: מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו וכו': תנא למוחצה לשלישי ולרביעי אמר רב יובין הגיתות שנו: מ"ג רבי יהודה אומר לא יחלק התנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים ימתירין ולא יפחות את השעור והכ"א יזכור לטוב לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים ימתירין ומודים שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים: ג' מ"י טעמייהו דרבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמגוזי ואת פליג שישקי: ולא יפחות את השעור והכ"א זכור לטוב וכו': מ"י טעמו

ואין צ"ל חדשים בישינים. פסק למכור לו ישינים לא יערב צהן חדשים שהישינים ישיצין ועושין קמח יותר מן החדשים: מפני שמשיבו. קשה משבית את הרך לפיכך פסק עמו רך מערב צו קשה. [ב] ודוק קמני קשה בךך ולא רך בקשה פסק עמו קשה לא יערב צו את הרך. [א] וכן אין לריך לומר חדשים בישינים דוקא אצל ישינים צהדים שפיר דמי: אין מערבין שמי יין ציין. בגמרא מפרש לה: ימכרו בחנות. פטוטה פטוטה: אלא א"כ מודיעו. לכל אחד ואחד מהן שמים מערבין צו: ולא לטגר. ימכרו צידה ואף על פי שמודיעו: לפי שאינו לוקחו אלא לרמות. ולמכרו בחנות: מקום שנהגו להטיל מים ציין יטילו. דכיון שנהגו אין כאן טעות שכל היעות צחוקת כן: הסגר נוטל חמשה גרונס וכו'. שהכל יודעין צו שלא גדלו צדומוי ומצני אדם הרבה לוקח וצחוקת כן לוקמין: מורה. אולר שאוגרין צו תבואה. גורן הוא דששין חורין צו את המבואה ודךך הסגר לקנות מבעלי צמים צשעת הגורן ולהכניס למגורה שלו: שלא יסגורן לערב. ולהוליא קול לקנות הרוב ממקום משונה לערב צו ממקום אחר ושכניו צבורין שכל הפירות מלאומו מקום: ג' מ"י ט"ר אין לריך לומר חדשות מארבע. סאין צלע: ושנוס משל. סאין צלע: דאין מערבין. חדשות צישנות דהואיל וצחוקת ישנות מוכרן מנלא מלגהו ומוכר לו זולות צשורת יקרות: אלא אפי' חדשות משל ושנוס מארבע אין מערבין. ואע"פ שהחדשות יקרות מהן: מפני שאדם רואה לשון. מפני שעילוי דמיהן של חדשות אינן מפני שהן טובות כישנות אלא שאדם רואה לשון. וזה שפסק עמו על הישנות אינו רואה לישן לפיכך אסור לערב צהו חדשות ואפי' מעולות צדמים: ע"ד אמה. וזה אומרת. כל ע"ד כמו דלא: צאמת הלכה. מדידה טעם למילתיה מפני שצמחין ואין לגמגם צדכר ונקט צה למתנין צאמת ש"מ כל היכא דמי צאמת הלכה ואין לחסס ולגמגם צדכר: וצין הגיטוס שנו. דמשצחו שמוסקסין זה עס זה ונעשים טעם אחד. אכל לחמר הגיטוס שצכר קלט כל אחד ריחו וטעמו אין משצחו אלא פוגמו: ידיעי. הכל יודעים שהוחזקו לערב: צדכר הנעטס. שאדם טועם קודם שלקחו ויכול להבחין שנתערב צו: והא מדקתני סיפא. ומפליג צין

הנהרות הב"ח
(א) ג' וי מנחם מ"א
אבל טמן:

הנהרות הגר"א
[א] ג' מ"י א"ל כ"י. מ"י נוסח ה"ה לרי"ך ור"ל דלא יערב לו ישינים צהדים ועל רישא דמניי (ועמ"ש רבנו צמח ס"י רכ"ח: [ב] ש"י ד"ה מפת. ודוקא כ"י. י"ב אצל הרי"ש לא כתב כן: [ג] שם וכן כ"י. י"ב אצל הרי"ף חלק ג' וכן אמה המניי דוקא על צין וכן פי' הרי"ש:

מוסף רש"י

השופה. מ"ס שבת קכ"ט. גיטין סח. מנהדרין קט. חולין טו. שופ"ט (ב"ק ס"ה) מערה צמח מכל אל כל (חולין ק"ב). שהיא מרגילן לבא אצלו. כשצמחיהו של התינוק אל התינוק (ב"ב קא). שישקי. שקדים (ש"ס).

רבינו חננאל

[ת"י. אין צריך לומר חדשות בעמדות משיש רישות מארבע. אלא אפי' חדשות מארבע וישנות מג. מפני שאדם רוצה לישון. טהבא קיימא לו דכל הוי תניני באמת הלכה פסוקה היא א. אין מערבין שמי יין של אמש ביין של יום ולא של יום בשל אמש, אבל נותן לו שמריו. של כל יום ויום. [מאי מעמייהו דרבנן דאמר ליה וכו'] והלכה כחכמים. [מאי טעמא דרבנן

(א) ובשבת נ"ב: מנח ר"ח: וקיימא לן כל צאמת הלכה נמשא ממני.